

Interview Bram den Hertog

Bram is geboren op 2 mei 1931 op Ridderbuurt 63. Hij is de derde generatie; zijn vader heeft de boerderij overgenomen van Abraham den Hertog, de opa van Bram. De fundering van de boerderij stamt uit 1700, begin 1700 werd overal uitgeveend.

De boerderij is gezet op wilgenslieten in teertonnen. Om de tonnen zaten houten hoepels.

Wilgenslieten zijn uitlopers van knotwilgen. De fundering van het huis is erg oud.

Het dak is beschoten, aan de binnenkant zat er riet tegen aan.

Het achterste stuk van de boerderij is er later aangebouwd.

Bram is op de boerderij opgegroeid samen met zijn zus Adrie, zij hebben een goede jeugd gehad. Zijn ouders waren makkelijk en Bram is nogal verwend door zijn vader.

Oud

De boerderij van Kammeraad en Verkleij zijn de oudste boerderijen in de buurt.

Ontginnen

De Oudshoornse kerk heeft op een gegeven moment opdracht gegeven om het land in de polders (Vierambachtspolder) rondom de buurt te ontginnen. De boeren moesten dan tevreden zijn met dit land en er werd verwacht dat zij behoorlijk offerden aan de kerk.

De naam van de Vierambachtspolder is afgeleid van de vier ambachten die werden uitgeoefend namelijk: visserij, akkerbouw, hout en veehouderij.

Oorlog

Bram was 9 jaar toen de oorlog uitbrak, toen hij wat ouder werd kreeg hij in de gaten wat de oorlog nu werkelijk betekende.

Boeren werden verplicht om een gedeelte van hun land voor akkerbouw te gebruiken. De bedoeling was dat de gewassen aan de Duitsers gegeven werden. Er kwamen zogezegd weinig gewassen op, de Duitsers kregen niet veel. De boeren geven het aan mensen die het harder nodig hadden.

Kees van der Louw, Ter Bork, Klompenburg en Jan Kruise liepen door de polder, de polder kon rond worden gelopen. Eerst eieren zoeken, eendenkuikens vangen en vissen. Bij Henk van Leeuwen liepen ze door de geriefbosjes, liep één van hun met zijn hoofd tegen een schaaap aan wat daar aan een boom hing.

Oude Kees van der Louw slachtte daar 's morgens/'s avonds clandestien. Het vee werd bij boeren gekocht, de resten werden begraven in het bos.

In 1943 begon Bram goed door te krijgen wat de oorlog in hield. Er werd zwarte kaas gemaakt. Er was NSB aanhang in de buurt maar die werden gemeden door buurtbewoners.

Boeren hadden veel onderduikers. Brak was nogal bang, de zwarte bende gebruikte dat en eiste boter.

Er zaten onderduikers bij Straathof en Jan Wim den Hertog. De oom van Bram, Wout den Hertog had een radiozaak. Hij zorgde ervoor dat de radio's het bleven doen in de buurt in de oorlog.

Wout den Hertog is opgepakt en gefusilleerd.

Ook Verkleij had onderduikers, één van hun was Fons Jansen. Hij is later getrouwd met Cecilia Verkleij.

De onderduikers spinden wol om de dag door te komen, ook breiden zij sokken.

De suikerbieten werden ook door onderduikers gemalen om er later bietenstroop van te maken.

Aardappelen werden geraspt en daar werd aardappelmeel van gemaakt.

De boeren hebben veel vee in moeten leveren.

In de hongerwinter kwamen er veel mensen langs de deur voor eten. Voordat Bram naar school ging waren er soms al 40 geweest.

Het bonnensysteem is door de Duitsers uitgevonden. Dokter Pilon gaf bonnen zodat er voor de onderduikers eten gehaald kon worden. Vijf keer in de week ging er dan een bus melk naar hem toe, ruilhandel dus.

De bonnen moesten stiekem vervoerd worden en werden verstopt in jassen, broekspijpen enz. Na de oorlog moest er nog een poosje met bonnen gewerkt worden voordat er genoeg voedsel enz. was om weer gewoon te verkopen.

Als er aan Huib de Vos gevraagd werd, wanneer was dat nou? Dan antwoordde Huib: O, toen waren net de klompen van de bonnen af.

Als boter en kaas een stempel hadden mocht het vervoerd worden. Zonder stempel was je strafbaar. Er werd geprobeerd om het stempel her te gebruiken.

In 43/44 werd er turf gestoken bij de boerderij. Het steken ging zeker tot twee meter diep. De turf werd gevaren door de ringvaart.

Van Rijn had onderduikers in huis. Hij had een plek onder de vloer waar ze bij onraad in konden.

Toen het zover was stond het vol met water onder de vloer.

Bevrijdingsfeesten

Bij de Draaibrug is er met de bevrijding gezongen, het Wilhelmus, Oranjeboven, Waar de blanke top der duinen en andere Vaderlandslievende liederen.

Familie Den Hertog

Vanuit een familie Den Hertog hebben zeven kinderen ieder een boerderij in de buurt gekregen van hun vader. Op de Bronhoeve heeft ook een Den Hertog gewoond.

Jan Den Hertog was één van de zeven. (Oude Jan)

Bram Den Hertog ging naar de Oudshoornse school.

Kees van der Louw verhuisde naar het huis van Theo van Nes. Omdat het huis kleiner was dan hun vorige huis konden ze niet al hun spullen kwijt. Het gevolg was dat een deel van de huisraad buiten bleef staan.

Jacq van der Meent woonde op Ridderbuurt 73, hij was melkboer en ventte de melk al gauw vanuit een melkbus voorop zijn fiets.

Op de boerderij van Henk van Leeuwen heeft Chiel Den Hertog gewoond. Hij was getrouwd met Anna.

Kammeraad had 90 hectare land in de buurt. Op het stuk land tegenover Kammeraad zat Van Deuren met een tuinderij.

Schaatsclub

Er was een schaatsclub en er werden regelmatig wedstrijden georganiseerd. Janus en Wim de Wit zaten in het bestuur. Aan de wedstrijden waren prijzen verbonden maar Bram weet niet meer wat voor prijzen dit waren.

Spuithuisje

Janus Mulder had een sleutel van het spuithuisje.

Arbeiders op boerderij

Arbeiders waren trouw, kwamen altijd op tijd. Zij waren voor een jaar in dienst, na dat jaar werden er weer nieuwe afspraken gemaakt.

Bij Bram's vader zijn de volgende arbeiders werkzaam geweest:

Jacq. Van der Meent, Jacob Fikse, Jan Streek, Dikkes Klomp en Pop Slagter.

Ridderbuurt 22 was eigendom van Bram's vader, hij verhuurde het omdat de arbeiders die hij in dienst had bij hun ouders in de buurt woonden.

Arbeiders die een eigen gezin hadden kregen buiten hun loon ook melk en kaas als dit was afgesproken.

Koos van der Louw hielp in de hooibouw.

Pop ventte op zondag ijs en kon dan niet melken, Bram moest het leren van zijn vader zodat hij het melken op zich kon nemen die dag.

Geuke Linting is dienstmeid geweest bij Bram zijn ouders. Ze konden haar niet kwijt en Bram's vader wilde haar wel in dienst nemen. Ze moest dan wel kunnen melken. Dat kon ze werd er gezegd, bar slecht bleek later.

Het salaris was kost en inwoning, een nieuwe jurk met Kerst en een keer een nieuwe fiets.

Geuke werkte er elke dag. Munda Zweekhorst was er drie dagen per week en vrouw Van Rijn kwam op vrijdag alvast de boel opknappen voor de zondag.

Op maandag was zij er een halve dag omdat het wasdag was.

Bram heeft in 1966 de boerderij van zijn vader overgenomen. Hij is in 1973 weg gegaan uit de buurt omdat de gemeente het land opkocht voor woningbouw.

Hij vond het moeilijk om grond te moeten verkopen. Heeft hard gewerkt maar moest toch weg, wat hem veel stress heeft gegeven.

Bram heeft nadat hij verhuisd was naar Haaften een jaar last gehad van heimwee. Hij vindt het nog moeilijk om er over te praten.

Volgens Bram is het zo dat waar je wortels zitten je blijft horen.

Onderscheid hervormd/katholiek

Onderscheid was er zeker. Niet alle kinderen mochten met elkaar spelen. Er werd ook wel gezegd dat de paus de sleutel van de hemel had.

Onderscheid boeren/arbeiders

Bram kan dit niet duidelijk voor de geest halen. Het was wel zo dat de boeren op de markt naar de kapper gingen en de arbeiderskinderen bij kapper Vierbergen in de zondagschool.

Vooreind/achtereind

Er werden buurtavonden georganiseerd. Buurtavonden waren er voor het vooreind en achtereind maar niet gemengd.

Arbeiders werden niet betrokken bij de buurtavonden.

De Varkenska, het grote bos en de graskant waren de plekken voor de stelletjes om elkaar te kunnen ontmoeten zonder gestoord te worden.

Bosvolkactiviteiten

Adrie den Hertog had een grote rol in deze activiteiten. Bosvolk stond voor VCJC:

Vrijzinnige Christelijke Jeugd Centrale.

Er werden kampeerweekenden georganiseerd en op zaterdag was er een bijeenkomst waarbij de deelnemers een opdracht kregen. Als je goed je best deed kreeg je een halsdoek van de VCJC, die moest je echt verdienen.

Bijnaam

Eep Klep: had nog een klepbroek aan toen hij naar school ging, daarom werd hij Eep klep genoemd.

Gas/elektriciteit

Aan de boeren in de buurt werd er gevraagd wat er moest komen, gas of elektriciteit? Aan de arbeiders werd niets gevraagd, die moesten zich voegen naar de boeren.

Grote bos

Het grote bos was een attractie.

Mestput Brak

De mest moest naar de put gereden worden. De knecht zei tegen Brak, baas geef mij nou de goeie riek want dan gaat het effe gauwer. Brak zei: alsjeblijft, jij moet er toch het meeste aan doen.

Gezegde: In het voorjaar maakt Brak ons weer blij want dan komt hij met de mestkar voorbij.

Sport en spel

Klimmen - kastanjes plukken

Stelt lopen

Hinkelen

Tollen

Hoepelen

Slootje springen

Schaatsen

Vissen

Knikkeren

Arbeiders kregen als er ijs lag een middag ijsvrij.

Hangplekken jeugd in de buurt

Peperbus en het spuithuisje. Het spuithuisje was favoriet omdat je daar wat beschutter stond en niet iedereen kon zien wat er uitgespookt werd.

Maandag stonden 's morgens bij het spuithuisje een aantal vrouwen bij te praten zoals vrouw Van Dijk en vrouw Tatje.

Ziektes onder veestapel

Arbeiders die gingen emigreren werden tegen pokken ingeënt. Zij brachten de pokken over op de koeien tijdens het melken.

Mond en Klauwzeer

Mond en Klauwzeer kwam na 1990 niet meer voor. Voor die tijd hadden de koeien het regelmatig, ze hadden dan een zere bek, kwijlden en werden erg mager. Ze gingen er niet dood aan maar kregen een lichte tik mee.

Door middel van plakATEN aan de weg werd aangegeven waar het heerste. De koeien gaven erg weinig melk in zo'n periode.

Na 2 á 3 weken was het over.

Varkenspest

Dit kwam ook regelmatig voor.

Aardappelmoehheid

Dit kwam voor als de aardappels op dezelfde plek werden gepoot als het jaar daarvoor.

Aardappels mogen maar één keer in de drie jaar op dezelfde plek worden gepoot.

Hier werd opgelet door controleurs langs te sturen.

Rotkreupel en schurft

Hier hadden de schapen regelmatig last van.

Vervoer

Lopen

Paard

Paard en Wagen

Paard en koetsje

Hondenkar

Bakfiets

Auto's

Eerste auto

Wie de eerste auto had in de buurt is niet duidelijk, Van Deuren, Wim de Wit en Janus Mulder zijn mogelijke kandidaten.